

# INTERDYSCYPLINARNE ŚCIEŻKI ROZWOJU AKTYWNOŚCI TWÓRCZEJ UCZNIĄ

„ZDOLNI TWÓRCZO  
I DO PRAKTYCZNEGO DZIAŁANIA”



Vincent van Gogh

- Przyroda źródłem natchnienia pisarzy, poetów, malarzy, rzeźbiarzy

PROGRAM



***INNOWACYJNE I INTERDYSCYPLINARNE  
ŚCIEŻKI ROZWOJU AKTYWNOŚCI TWÓRCZEJ UCZNIĄ***

**Hasło**

**„ZDOLNI TWÓRCZO**

**I**

**DO PRAKTYCZNEGO DZIAŁANIA”**

***Tytuł:***

***„Przyroda źródłem natchnienia pisarzy,  
poetów, malarzy i rzeźbiarzy”***

## Spis treści

I. Wstęp .....	1
II. Obraz graficzny ścieżki .....	3
III. Cele kształcenia.....	4
1. Cele ogólne.....	4
2. Cele szczegółowe .....	4
IV. Wykaz zagadnień i osiągnięć zawartych w podstawie programowej – ujętych w programie ścieżek – celem rozszerzania i pogłębiania wiedzy .....	5
Rozwój aktywności twórczej ucznia .....	5
V. Zadania tematyczne realizowane w ramach interdyscyplinarnych ścieżek .....	16
Rozwój aktywności twórczej ucznia .....	16
VI. Realizacja programu ścieżki .....	27
A. Tutoring .....	27
B. Zadania tutora .....	28
C. Obszar uzdolnień uczniów.....	29
D. Formy stymulowania rozwoju.....	29
E. Indywidualny plan rozwoju aktywności twórczej ucznia.....	30
F. Formy prezentowania wytworów, efektów i osiągnięć ucznia .....	31
G. Formy naboru uczestników realizujących program ścieżki .....	32
Kwestionariusz dla ucznia .....	32
Kwestionariusz dla nauczyciela – interdyscyplinarne ścieżki rozwoju aktywności twórczej .....	34
VII. Literatura dla ucznia .....	35
VIII. Ewaluacja .....	35
1. Ankieta dla tutorów .....	37
2. Ankieta końcowa dla ucznia .....	38
IX. Literatura dla tutora.....	39

## ***I. WSTĘP***

Program interdyscyplinarnej ścieżki rozwoju aktywności twórczej pod hasłem „Zdolni twórczo i do aktywnego działania” i pod tytułem „Przyroda źródłem natchnienia pisarzy, poetów, malarzy i rzeźbiarzy” opracowany jest dla uczniów zdolnych w zakresie nauk humanistycznych, ale zainteresowanych światem przyrody i jego opisem. Zagadnienia tematyczne i nabyte przez ucznia umiejętności zapisane w programie ścieżki rozszerzają oraz uzupełniają i utrwalają umiejętności ucznia gimnazjum ujęte w podstawie programowej dla trzeciego etapu nauczania. Zakres realizowanych zagadnień i nabytych umiejętności pozwala widzieć świat przyrody przez pryzmat różnych dziedzin nauki. Zaproponowane formy realizacji programu mają rozbudzać aktywność twórczą ucznia.

Na początku programu znajduje się wizualny obraz ścieżki, następnie wykaz celów określonych dla danej ścieżki, których realizacja przyczyni się do rozwoju uzdolnień i umiejętności twórczych w zakresie nauk przyrodniczo-techniczno-informatycznych. Kolejna część to zestaw zagadnień i umiejętności wybranych z podstawy programowej, realizowanych podczas obowiązkowych zajęć w szkole i możliwych także do realizacji w ramach ww. ścieżki. W dalszej części znajduje się wykaz zagadnień i umiejętności do realizacji w ramach tutoringu,. Są one tak sformułowane, aby uczeń mógł, pogłębiając i rozszerzając wymienione umiejętności z podstawy programowej, wykazać się swoją aktywnością twórczą. Kolejna część to propozycja efektów uzyskanych w postaci wytworów twórczych ucznia i kilka wskazówek dla tutorów realizujących ww. ścieżkę. W ostatniej części znajduje się zestaw ankiet i kwestionariuszy wspierających diagnozę uzdolnień ucznia i ewaluację podsumowującą.

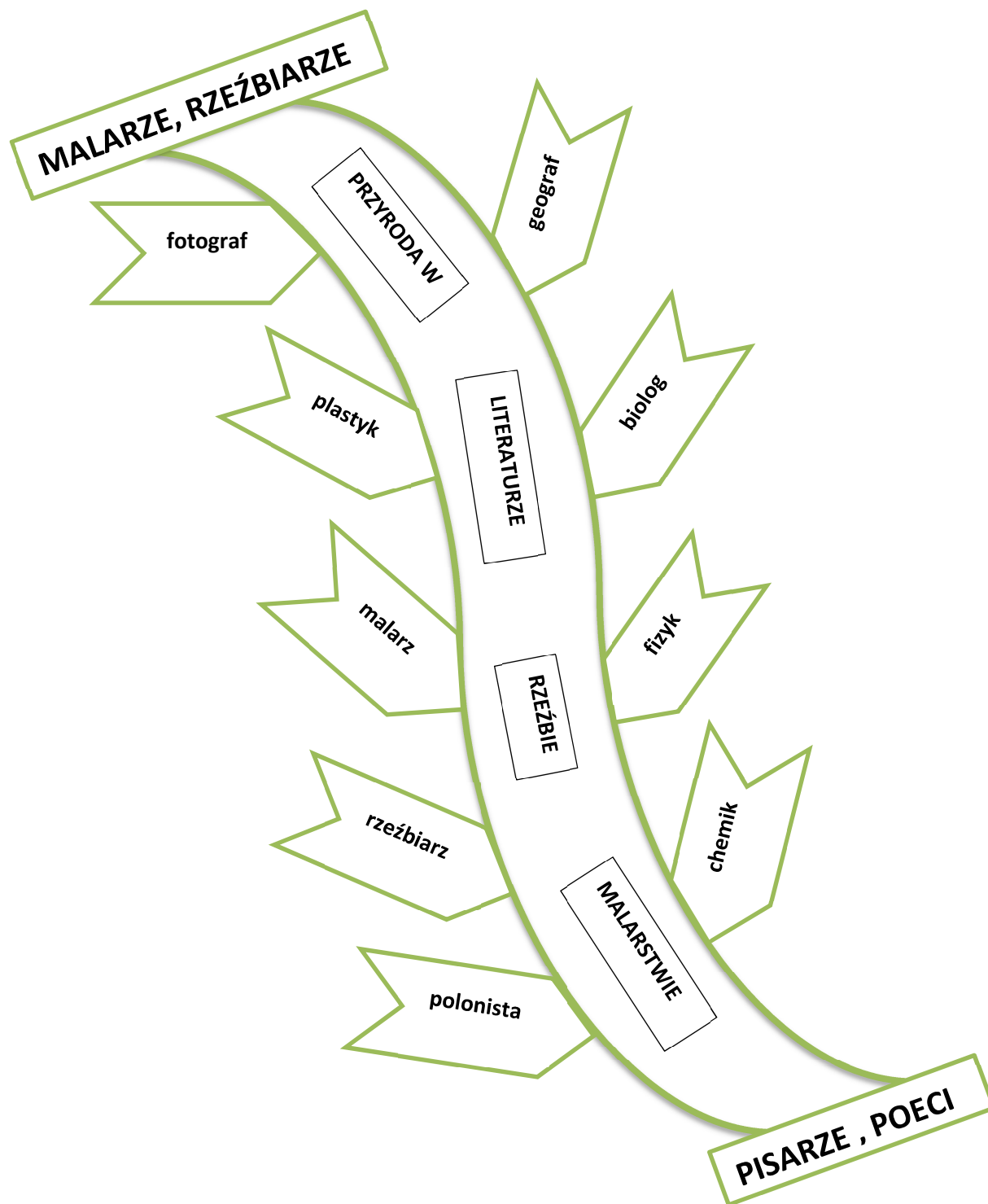
Program stwarza warunki do zaangażowania się w tematykę przyrody wielu uczniom o bardzo różnych zainteresowaniach i uzdolnieniach. Dla tych, którzy chcieliby rozwijać się i są pasjonatami twórczości literackiej, malarskiej, rzeźbiarskiej oraz interesują się przyrodą, proponujemy zgłębiać uroki świata przyrody poprzez literaturę, np. poezję, malarstwo, fotografię, rzeźbę, rysunek. Proponujemy wykonanie różnorodnych zadań o charakterze humanistyczno – przyrodniczym, prac artystycznych dotyczących skarbów przyrody, itp. Ponadto program preferuje walory środowiska gminy Wilczyn, a także różne formy promocji osiągnięć ucznia zdolnego i twórczego w lokalnym środowisku z wykorzystaniem środków technologii informacyjno - komunikacyjnej.



Program realizowany z uczniem zdolnym w ramach tutoringu jest jedną z najlepszych metod rozwoju talentu i twórczości ucznia. Wspiera i pobudza ucznia do wykorzystania swojego talentu, wiedzy i umiejętności w praktycznym twórczym działaniu. Tutor dostosowuje elementy programu do stworzenia indywidualnego planu rozwoju twórczego ucznia zdolnego w dziedzinach nauki, zależnych od jego uzdolnień, zainteresowań i chęci rozwoju.



## II. OBRAZ GRAFICZNY ŚCIEŻKI



## ***PROGRAM***

### ***III. CELE KSZTAŁCENIA:***

#### **1. OGÓLNE:**

wsparcie twórczego myślenia i praktycznego działania ucznia zdolnego oraz stworzenie odpowiedniego klimatu do rozwijania jego pasji, talentu, uzdolnień i zainteresowań dotyczących świata przyrody.

#### **2. CELE SZCZEGÓŁOWE:**

- stymulowanie i rozwijanie indywidualnych uzdolnień i zainteresowań ucznia w zakresie nauk przyrodniczych, humanistycznych, informatycznych i artystycznych,
- wzrost aktywności twórczej ucznia podczas obserwacji zasobów środowisk przyrodniczych i poprzez uczestnictwo w życiu kulturalnym,
- kształtowanie zdolności myślenia twórczego, rozwijanie oryginalności, zdolności kierunkowych ucznia w zakresie nauk humanistycznych, artystycznych w odniesieniu do środowiska przyrodniczego,
- wsparcie w działaniu twórczym ucznia przy interpretacji świata przyrody przez literaturę, sztukę artystyczną, także z wykorzystaniem możliwości technologii komunikacyjno – informacyjnej,
- zafascynowanie uczniów skarbami świata przyrody, które były inspiracją dla rzeszy artystów, pisarzy, poetów, rzeźbiarzy,
- rozwijanie umiejętności wyszukiwania, gromadzenia i przetwarzania informacji z różnych źródeł na temat ukazywania piękna przyrody w literaturze, malarstwie i rzeźbie,
- pogłębianie wiedzy o pozytywnych i negatywnych skutkach gospodarowania zasobami przyrody,
- uwrażliwianie ucznia na piękno przyrody ojczystej w literaturze i malarstwie,
- kształtowanie wrażliwości na piękno poetyckiego przekazu oraz popularyzowanie wśród uczniów twórczości o tematyce przyrodniczej,



- ukazanie literackich obrazów przyrody w wybranych utworach poetyckich, malarskich z uwzględnieniem środków artystycznego wyrazu i ich funkcji w tekście,
- rozwijanie takich wartości, jak: pracowitość, wytrwałość, dokładność, systematyczność, odpowiedzialność,
- wspieranie ucznia w dokonywaniu właściwej i własnej drogi rozwoju i dalszej edukacji,
- podniesienie efektywności kształcenia uczniów w zakresie przedmiotów przyrodniczych i humanistycznych,
- wykorzystywanie wiedzy ucznia w odniesieniu do świata przyrody i kreowanie aktywnych postaw wobec przyrody,
- rozwijanie intuicji przyrodniczej oraz pozytywnej motywacji do podejmowania zadań wymagających wysiłku intelektualnego,
- przekonanie do postrzegania matematyki, przyrody, ekologii, jako nauki interdyscyplinarnej,
- rozwiązywania problemów przez łączenie praktyki z twórczym myśleniem,





#### **IV. WYKAZ ZAGADNIENI I OSIĄGNIĘĆ ZAWARTYCH W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ - UJĘTYCH W PROGRAMIE ŚCIEŻEK - CELEM ROZSZERZENIA I POGŁĘBIANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI UCZNI**

<b>Lp.</b>	<b>Obszar nauk</b>	<b>Zagadnienia tematyczne</b>	<b>Przewidywane osiągnięcia Uczeń:</b>
1	J. polski	<p>Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji:</p> <p>Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– samodzielnie dociera do informacji - w książkach, prasie, mediach elektronicznych oraz w wypowiedziach ustnych,</li> <li>– stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych, wyszukuje w bibliotece źródła potrzebnych mu informacji,</li> <li>– rozpoznaje wyrazy wieloznaczne i rozumie ich znaczenia w tekście.</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło, rozpoznaje problematykę utworu,</li> <li>– przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego (epika, liryka, dramat),</li> <li>– rozpoznaje czytany utwór jako: przypowieść, pamiętnik, dziennik, komedię, dramat (gatunek), tragedię, balladę, nowelę, hymn, powieść historyczną,</li> <li>– rozpoznaje odmiany gatunkowe literatury popularnej: powieść lub opowiadanie obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasty,</li> <li>– wskazuje elementy dramatu, takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog,</li> </ul>



Lp.	Obszar nauk	Zagadnienia tematyczne	Przewidywane osiągnięcia Uczeń:
c.d.	J.polski	c.d.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i uzasadnia ją,</li> <li>– interpretuje głosowo wybrane utwory literackie,</li> <li>– ze zrozumieniem posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości pozytywnych i ich przeciwieństw oraz określa postawy z nimi związane, a także rozpoznaje ich obecność w życiu oraz w literaturze i innych sztukach,</li> <li>– omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne, np. miłość, przyjaźń, śmierć, cierpienie, lęk, nadzieja, wiara religijna, samotność, inność, poczucie wspólnoty, solidarność, sprawiedliwość; dostrzega i poddaje refleksji uniwersalne wartości humanistyczne,</li> <li>– dostrzega zróżnicowanie postaw społecznych, obyczajowych, narodowych, religijnych, etycznych, kulturowych i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość.</li> </ul>
		Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> <li>– tworzy spójne wypowiedzi ustne oraz pisemne w następujących formach gatunkowych: urozmaicone kompozycyjnie i fabularnie opowiadanie, opis sytuacji i przeżyć, zróżnicowany stylistycznie i funkcjonalnie opis zwykłych przedmiotów lub dzieł sztuki, charakterystyka postaci literackiej, sprawozdanie z lektury, rozprawka, dostosowuje odmianę i styl języka do gatunku, w którym się wypowiada,</li> </ul>



Lp.	Obszar nauk	Zagadnienia tematyczne	Przewidywane osiągnięcia Uczeń:
		c.d.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat,</li> <li>– dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego ręcznie i na komputerze, poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne oraz interpunkcyjne,</li> <li>– uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi,</li> <li>– przestrzega zasad etyki mowy w różnych sytuacjach komunikacyjnych, m.in. zna konsekwencje stosowania form charakterystycznych dla elektronicznych środków przekazywania informacji, takich jak: SMS, e-mail, czat, blog, (ma świadomość niebezpieczeństwa oszustwa i manipulacji powodowanych anonimowością uczestników komunikacji w sieci),</li> <li>– stosuje zasady etykiety językowej,</li> <li>– tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się,</li> <li>– operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych,</li> <li>– teksty poznawane w całości: inne pozycje książkowe wskazane przez nauczyciela lub zaproponowane przez uczniów.</li> </ul>



Lp.	Obszar nauk	Zagadnienia tematyczne	Przewidywane osiągnięcia Uczeń:
2	geografia	Wybrane zagadnienia geografii fizycznej	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wykazuje wpływ klimatu na zróżnicowanie roślinności i gleb na Ziemi,</li> <li>– przedstawia rzeźbotwórczą rolę wód płynących, fal morskich, wiatru, lądolodów i lodowców górskich,</li> <li>– opisuje w terenie formy rzeźby powstałe w wyniku działania czynników rzeźbotwórczych.</li> </ul>
		Położenie i środowisko przyrodnicze Polski	<ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje główne cechy klimatu Polski; wykazuje ich związek z czynnikami je kształtującymi,</li> <li>– wymienia główne rodzaje zasobów naturalnych Polski i własnego regionu: lasów, wód, gleb, surowców mineralnych; korzystając z mapy, opisuje ich rozmieszczenie i określa znaczenie gospodarcze.</li> </ul>
		Regiony geograficzne Polski	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie główne regiony geograficzne Polski.</li> </ul>
3	Biologia	Budowa i funkcjonowanie komórki	<ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia potrzebę klasyfikowania organizmów i przedstawia zasady systemu klasyfikacji biologicznej przedstawia znaczenie poznanych grzybów, roślin i zwierząt w środowisku i dla człowieka,</li> </ul>



Lp.	Obszar nauk	Zagadnienia tematyczne	Przewidywane osiągnięcia Uczeń:
c.d	Biologia	Budowa i funkcjonowanie komórki	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia cechy umożliwiające zaklasyfikowanie organizmu do parzydełkowców, płazińców, nicieni, pierścienic, stawonogów, mięczaków, ryb, płazów, gadów, ptaków, ssaków,</li> <li>– przedstawia znaczenie poznanych grzybów, roślin i zwierząt w środowisku i dla człowieka.</li> </ul>
		Ekologia	<ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia czynniki środowiska niezbędne do prawidłowego funkcjonowania organizmów w środowisku lądowym i wodnym,</li> <li>– wskazuje żywe i nieożywione elementy ekosystemu; wykazuje, że są one powiązane różnorodnymi zależnościami.</li> </ul>
4	chemia	Substancje i ich właściwości	– opisuje właściwości substancji będących głównymi składnikami stosowanych, na co dzień produktów.
		Wewnętrzna budowa materii	– wyjaśnia związek pomiędzy podobieństwem właściwości pierwiastków zapisanych w tej samej grupie układu okresowego a budową atomów.



Lp.	Obszar nauk	Zagadnienia tematyczne	Przewidywane osiągnięcia Uczeń:
c.d	chemia	Reakcje chemiczne	– opisuje różnice w przebiegu zjawiska fizycznego i reakcji chemicznej.
		Powietrze i inne gazy	– opisuje właściwości fizyczne i chemiczne azotu, tlenu, wodoru, tlenku węgla, – opisuje obieg tlenu w przyrodzie, – wymienia źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza.
		Woda i jej związki	– opisuje budowę cząsteczki wody, – proponuje sposoby racjonalnego gospodarowania wodą.
5	Fizyka	Energia	– posługuje się pojęciem pracy i mocy, energii mechanicznej jako sumy energii kinetycznej i potencjalnej, – wyjaśnia przepływ ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego, opisuje zjawiska topnienia, krzepnięcia, parowania, skraplania, sublimacji i resublimacji, – opisuje ruch cieczy i gazów w zjawisku konwekcji.



Lp.	Obszar nauk	Zagadnienia tematyczne	Przewidywane osiągnięcia Uczeń:
c.d.	Fizyka	Właściwości materii	– wyjaśnia pływanie ciał na podstawie prawa Archimedesesa.
		Elektryczność	– opisuje przepływ prądu w przewodnikach, jako ruch elektronów swobodnych, – wymienia formy energii, na jakie zamieniana jest energia elektryczna.
		Magnetyzm	– opisuje wzajemne oddziaływanie magnesów z elektromagnesami.
		Ruch drgający i fale	– opisuje mechanizm wytwarzania dźwięku w instrumentach muzycznych, – posługuje się pojęciami infradźwięki i ultradźwięki.
		Fale elektromagnetyczne i optyka.	– porównuje rozchodzenie się fal mechanicznych i elektromagnetycznych, – wyjaśnia powstawanie obszarów cienia i półcienia, wyjaśnia powstawanie obrazu pozornego w zwierciadle płaskim, – opisuje bieg promieni przechodzących przez soczewkę skupiającą i rozpraszającą, – opisuje (jakościowo) bieg promieni przy przejściu światła z ośrodka rzadszego do ośrodka gęstszego optycznie i odwrotnie,



Lp.	Obszar nauk	Zagadnienia tematyczne	Przewidywane osiągnięcia Uczeń:
c.d	Fizyka	Fale elektromagnetyczne i optyka.	– opisuje zjawisko rozszczepienia światła,
		Wymagania przekrojowe	– wyodrębnia zjawisko z kontekstu.
6	Przedmioty artystyczne, plastyka	Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	– uczestniczy w kulturze poprzez kontakt z zabytkami i dziełami sztuki współczesnej, – korzysta z przekazów medialnych dotyczących wiedzy o sztuce i zjawiskach artystycznych, stosuje ich wytwory w swojej działalności twórczej (przestrzegając podstawowych zasad prawa autorskiego dotyczących ochrony własności intelektualnej).
		Tworzenie wypowiedzi - ekspresja przez sztukę	– podejmuje działalność twórczą, posługując się środkami wyrazu plastycznego, innych dziedzin sztuki i elementami formy przekazów medialnych, projektując publikacje prasowe, w kompozycji na płaszczyźnie oraz w przestrzeni rzeczywistej i wirtualnej.
		Analiza i interpretacja tekstów kultury - recepcja sztuki	– rozpoznaje dzieła w wybranych dyscyplinach architektury i sztuk plastycznych, przyporządkowując je właściwym autorom oraz opisuje ich funkcje i cechy stylistyczne, na podstawie określonych przykładów.





Lp.	Obszar nauk	Zagadnienia tematyczne	Przewidywane osiągnięcia Uczeń:
7	Technika, historia sztuki	Umie zaplanować wykonanie prac modelarskich o różnym stopniu złożoności, przy różnych formach organizacyjnych pracy	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zna zasady opisywania, katalogowania i przechowywania materiałów modelarskich, takich jak: kleje i lakiery, materiały drzewne, papier, metale, płótna, elementy elektroniczne.</li> </ul>
		Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	<ul style="list-style-type: none"> <li>– samodzielnie dociera do źródeł informacji na temat sztuki i zjawisk artystycznych, zawartych w podręcznikach, encyklopediach i różnych mediach,</li> <li>– rozpoznaje dzieła różnych epok, stylów oraz kierunków sztuk plastycznych, potrafi umiejscowić je w czasie i w przestrzeni geograficznej,</li> <li>– przyporządkowuje twórczość poszczególnych artystów do stylów i kierunków, w obrębie, których tworzyli,</li> <li>– zna twórczość najwybitniejszych artystów i potrafi wymienić dzieła, które stworzyli, rozpoznać najsłynniejsze z nich oraz określić w przybliżeniu czas ich powstania.</li> </ul>
		Analiza i interpretacja tekstów i wytworów kultury	<ul style="list-style-type: none"> <li>– analizuje wybrane teksty pisarzy, filozofów i artystów, interpretując je i wskazując wpływ tych wypowiedzi na charakter stylów, epok i tendencji w sztuce oraz na kształt dzieła, potrafi się do nich odnieść, formułując własne zdania.</li> </ul>



Lp.	Obszar nauk	Zagadnienia tematyczne	Przewidywane osiągnięcia Uczeń:
c.d	Technika, historia sztuki	Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje w dziele sztuki temat i potrafi wskazać jego źródło ikonograficzne,</li> <li>– formułuje samodzielne, przejrzyste i logiczne pisemne wypowiedzi na temat sztuki, uwzględniając właściwą kompozycję pracy, język i styl, opis ikonograficzny i formalny przytaczanych przykładów dzieł.</li> </ul>
8	Informatyka	Komunikowanie się za pomocą TIK	<ul style="list-style-type: none"> <li>– bierze udział w dyskusjach na forum, stosuje zasady n-etykiety w komunikacji w sieci, komunikuje się za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych z członkami grupy.</li> </ul>
		Opracowywanie za pomocą komputera rysunków, tekstów, animacji, prezentacji multimedialnych	<ul style="list-style-type: none"> <li>– przy użyciu edytora grafiki tworzy kompozycje z figur, fragmentów rysunków i zdjęć, umieszcza napisy na rysunkach, tworzy animacje,</li> <li>– przy użyciu edytora tekstu tworzy kilkunastostronicowe publikacje, opracowuje dokumenty tekstowe o różnym przeznaczeniu,</li> <li>– tworzy dokumenty zawierające różne obiekty pobrane z różnych programów i źródeł,</li> <li>– tworzy i przedstawia prezentację z wykorzystaniem różnych elementów multimedialnych, graficznych, tekstowych, filmowych i dźwiękowych własnych lub pobranych z innych źródeł.</li> </ul>

## **V. ZAGADNIENIA TEMATYCZNE REALIZOWANE W RAMACH INTERDYSCYPLINARNYCH ŚCIEŻEK ROZWOJU AKTYWNOŚCI TWÓRCZEJ UCZNIĄ**

Dziedziny nauk przyrodniczych – zgodne z realizowaną tematyką ścieżki	Język polski, przedmioty przyrodnicze i artystyczne
Przedmioty zintegrowane z tematyką realizowaną w ramach ścieżki	Informatyka, plastyka, historia sztuki, technika
<b>I. Różne obrazy przyrody w literaturze</b>	<b>Różne obrazy przyrody w literaturze – c. dalszy</b>
<i>Zagadnienia tematyczne</i>	<i>Zagadnienia tematyczne</i>
1. Woda, sposoby jej przedstawiania w wybranych utworach	10. Przyroda dla człowieka – relacja ukazana w wybranych utworach literackich
2. Gatunki roślin, sposób ich ukazywania w literaturze	11. Gatunki ptaków. Ptaki w literaturze pięknej.
3. Puszcza świata, interesujące obrazy ujęcia puszczy opisane przez pisarzy różnych epok	Piękno gwiazd w literaturze
4. Góry polskie w literaturze różnych epok	<b>II. Piękno przyrody w malarstwie, poezji i rzeźbie</b>
5. Drzewa – zachwyt nad ich pięknem w utworach poetyckich różnych epok	12. Las i jego bogactwa, jako temat literacki i malarski
6. Człowiek i przyroda w literaturze wybranych epoki	13. Wschody i zachody Słońca inspiracją dla pisarzy i malarzy
7. Cudowna uroda łąk i ich bogactw opisywane przez poetów polskich	14. Woda w literaturze i malarstwie
8. Różne pory roku w literaturze wybranych epok	15. Góry natchnieniem malarzy
9. Symbolika roślinna w wybranych utworach literackich	



<b>III. Przyroda, jako główny temat i tło w literaturze</b>	<b>IV. Piękno przyrody w malarstwie, poezji i rzeźbie – c.d.</b>
<i>Zagadnienie tematyczne</i>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Przyroda, która daje chwilę wytchnienia i odpoczynek opisany w utworach literackich dla dwóch wybranych epok</li> <li>2. Ziemia, przywiązanie człowieka do ziemi ojczystej w literaturze</li> <li>3. Zmienność i dynamika przyrody widziana oczami poetów</li> <li>4. Krajobraz, jego rodzaje, cechy i funkcje w wybranych utworach</li> <li>5. Personifikacja przyrody w literaturze</li> <li>6. Bogactwo przyrody widziane okiem pisarza</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>16. Dzieła sztuki i opisy w literaturze dotyczące zwierząt</li> <li>17. Kwiaty - sposoby ich kreowania w poezji i malarstwie</li> <li>18. Opady atmosferyczne malowane przez malarzy</li> <li>19. Malarstwo z przyrodą w tle</li> <li>20. Las i jego skarby motywem dla rzeźbiarzy</li> <li>21. Rzeźbiarze krajobrazu</li> <li>22. Jeziora, rzeki i ich skarby inspiracją dla malarzy</li> <li>23. Barwa w literaturze i sztuce</li> <li>24. Zachodzące słońce inspiracją dla malarzy, poetów, pisarzy</li> <li>25. Zjawisko burzy w literaturze i malarstwie</li> <li>26. Styl ogrodowy w literaturze i malarstwie</li> <li>27. Cztery pory roku w literaturze i malarstwie</li> </ol>
<b>V. Rola i funkcje przyrody w literaturze</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Przyroda poezją i prozą pisana</li> <li>2. Opisy przyrody w odniesieniu do założeń literatury danej epoki</li> <li>3. Wpływ opisów przyrody na nastrój utworu</li> <li>4. Bogactwo środków poetyckich w opisach przyrody</li> <li>5. Przyroda, jako symbol w literaturze</li> </ol>	



<b>VI. Motyw groźnej przyrody w literaturze</b>	<b>VII. Zagadnienia różne</b> <b>VIII.</b>
<i>Zagadnienia tematyczne</i>	<i>Zagadnienia tematyczne</i>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Człowiek walczący z przyrodą w wybranych tekstach literatury polskiej i obcej</li> <li>2. Nastrój grozy i tajemniczości przyrody w literaturze wybranych epok</li> <li>3. Groźna i nieprzyjazna dla człowieka przyroda w literaturze współczesnej</li> <li>4. Przyroda jako siedlisko tajemnych sił w epoce średniowiecza</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Literatura z motywem przyrody w różnych epokach</li> <li>2. Las, drzewa, kwiaty w literaturze</li> <li>3. Pisarze, którzy byli miłośnikami przyrody</li> <li>4. Przyroda tematem poezji dziecięcej</li> <li>5. Wybitni poeci i pisarze piszący o pięknej przyrodzie</li> <li>6. Najpiękniejsze pejzaże malarskie przyrody</li> </ol>

Dziedziny nauk przyrodniczych – zgodne z realizowaną tematyką ścieżki	<b>Język polski, przedmioty przyrodnicze i artystyczne</b>
Przedmioty zintegrowane z tematyką realizowaną w ramach ścieżki	Informatyka, plastyka, historia sztuki, technika
<b>Działania praktyczne</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wyszukaj cztery wiersze różnych poetów na temat wody.</li> <li>2. Wiersze zakochanych w przyrodzie.</li> <li>3. Zaprezentuj na podstawie wybranych dzieł kultury ogród.</li> <li>4. Jesień słowem malowana w polskiej literaturze.</li> <li>5. Wyjaśnij określenie „Przyroda pisze wiersze dla Ciebie”.</li> <li>6. Scharakteryzuj określenie „Kwiaty są poezją”.</li> <li>7. Las uwieńczony w drewnie – wykaz dzieł artystycznych.</li> <li>8. Kto w Twoim rejonie pisze wiersze o przyrodzie?</li> <li>9. Wyszukaj na Twoim terenie artystę malarza lub rzeźbiarza tworzącego dzieła o motywie świata przyrody.</li> <li>10. Wyszukaj artystów malarzy w Polsce malujących świat przyrody i jego skarby.</li> <li>11. Przygotuj zestaw literatury z motywem przyrody w wybranej epoce.</li> <li>12. Porównaj funkcjonowanie motywu przyrody w dwu wybranych epokach.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>13. Które utwory literackie opisują pejzaż lasu, zmuszając czytelnika do głębokiej refleksji i delectowania się jego pięknem?</li> <li>14. Porównaj, na przykładzie wybranych utworów, gdzie przyroda stanowi tło akcji, a gdzie jest tematem dzieła.</li> <li>15. Jak rozumiesz zdanie: „Dzieła sztuki stawały się natchnieniem dla utworów literackich”?</li> <li>16. W których utworach literackich piękno przyrody wpływa kojąco na psychikę człowieka?</li> <li>17. Na podstawie wybranych epok opisz przyrodę w literaturze polskiej.</li> <li>18. Przedstaw temat, przywołując wybrane utwory literackie różnych epok.</li> <li>19. Kto pisał o wodzie i jej skarbach?</li> <li>20. Rola przyrody w utworach Mickiewicza.</li> </ol>



## Umiejętności nabyte ucznia

z zakresu wiedzy  
polonistycznej

Uczeń:

- rozumie pojęcie interpretacji i potrafi je wykorzystać w pracy nad tekstem przedstawianym w różnej formie wypowiedzi,
- staje się świadomym i wrażliwym odbiorcą tekstów literackich o tematyce przyrodniczej wzbogaca słownictwo, szczególnie z dziedzin nauk opisujących środowisko przyrodnicze,
- umie argumentować, wyrażać własne zdanie oraz redagować dłuższe formy wypowiedzi, które pisze zgodnie z celem,
- potrafi swobodnie wypowiadać się ustnie i pisemnie w ogólnie przyjętych w świecie kulturalnych formach,
- umie podziwiać przyrodę i ją chronić poprzez poezję i inne dzieła literackie,
- określi rolę przyrody w literaturze na przykładzie wybranych utworów literackich,
- poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi ustnej i pisemnej, tj. referat, streszczenie, wywiad, interpretacje utworów literackich bądź ich fragmentów, opowiadanie, opis, reportaż, sprawozdania, recenzje, rozprawkę, esej, felieton, artykuł, charakterystykę, dialog, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, itp.
- porówna funkcję krajobrazu w literaturze na przykładzie dwóch wybranych epok,
- podaje przykłady motywów obecnych w literaturze na przestrzeni dziejów związanych ze światem przyrody,
- potrafi rozpoznać intencje autora i uwzględni je podczas interpretowania tekstu, szczególnie dotyczącego przyrody,
- podejmuje się aktywności językowej w postaci dłuższych wypowiedzi o zróżnicowanej formie stylistycznej.



## Umiejętności nabyte ucznia

z zakresu wiedzy  
biologicznej i  
geograficznej

Uczeń:

- wyjaśnia rolę ekosystemów leśnych i wodnych dla ludzi i docenia ich znaczenie dla przyrody i człowieka,
- potrafi rozpoznawać podstawowe gatunki organizmów leśnych, wodnych i poruszających się w powietrzu,
- rozumie wpływ szkodliwego oddziaływania odpadów na środowisko przyrodnicze i określa skutki tych zanieczyszczeń,
- potrafi wymienić obszary w Polsce i na świecie chronione i o największym zalesieniu,
- umie określić położenie na mapie miejscowości, w których urodzili się wielcy poeci i malarze Polski,
- określa wpływ działalności człowieka na środowisko przyrodnicze,
- uczestniczy w kulturze poprzez kontakt z zabytkami, uwzględniając walory przyrodnicze i kulturowe,
- wyjaśnia znaczenie odpoczynku, odżywiania się i aktywności ruchowej w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu,
- wyjaśnia znaczenie ruchu i ćwiczeń fizycznych w utrzymaniu zdrowia,
- rozpoznaje składniki krajobrazu i wskazuje zależności między nimi,
- porównuje warunki życia organizmów w wodzie i na lądzie,
- wymienia i rozpoznaje w przyrodzie typowe rośliny i zwierzęta żyjące w jeziorze lub rzece,
- wyszukuje oraz porównuje informacje pozyskane z różnych źródeł i formułuje wnioski, korzysta z przekazów medialnych na temat lasu, jego skarbów i przestrzega zasady prawa autorskiego,
- dostrzega związki między biologią, geografią a innymi dziedzinami nauk przyrodniczych, społecznych i artystycznych.





## Umiejętności nabyte ucznia

z zakresu wiedzy  
chemicznej  
i fizycznej

Uczeń:

- umie opisać procesy chemiczne zachodzące w środowisku przyrodniczym, także w odniesieniu do poezji,
- podaje i wyjaśnia zjawiska fizyczne związane ze zmianami stanów skupienia wody i ich przemianami,
- rozwinął swoją inwencję twórczą podczas odwołania się do poznanych zjawisk fizycznych w literaturze,
- rozpoznaje zjawiska i procesy fizyczne zachodzące w środowisku leśnym wodnym i w powietrzu,
- wyjaśnia zjawisko rozszczepienia światła i warunki towarzyszące powstawaniu tęczy i innym zjawiskom powstałym w wyniku działania promieni słonecznych,
- wyjaśnia pływanie ciał na podstawie prawa Archimedesesa,
- opisuje właściwości fizyko-chemiczne wody oraz rozumie rolę kropli w przyrodzie,
- potrafi opisać powstanie burzy i określić jej pozytywne i negatywne skutki dla człowieka,
- omawia rozwój nauk przyrodniczych od starożytności po współczesność, podaje przykłady najważniejszych osiągnięć w poszczególnych okresach,
- przedstawia osiągnięcia naukowe z ww. dziedzin, które mogą być wykorzystane zarówno dla dobra człowieka, jak i przeciw niemu,
- wyszukuje i analizuje informacje na temat najmniejszych i największych obiektów fizycznych i cząstek chemicznych,
- przedstawia cykliczność pór roku w regionach Ziemi o odmiennych warunkach klimatycznych,
- dostrzega związki między fizyką, chemią a innymi dziedzinami nauk przyrodniczych, humanistycznych i artystycznych.

## Umiejętności nabyte ucznia

z zakresu dziedzin artystycznych, informatycznych

Uczeń:

- udoskonalił sprawność manualną, rozwinął zdolność wyobrażania, wymyślania i tworzenia czegoś nowego, oryginalnego,
- rozwinął swoją stymulację poprzez połączenie wrażeń ruchowych, słuchowych, wzrokowych i dotykowych,
- umie wyrażać swoje przeżycia z świata przyrody w formie twórczości plastycznej, malarskiej,
- podejmuje działalność twórczą, posługując się środkami wyrazu sztuk plastycznych, malarskich i innych dziedzin sztuki, w tym fotografika, film, rzeźba,
- prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych,
- wyszukuje w Internecie i opracowuje informacje na wybrany temat, wykorzystując zasoby i możliwości technik informatycznych.

*Tutor, tworząc indywidualny plan rozwoju aktywności twórczej ucznia, dokonuje wyboru poszczególnych zagadnień do realizacji, dostosowując je do uzdolnień, zainteresowań ucznia i oczekiwań w zakresie twórczego rozwoju, uwzględniając wykaz nabytych umiejętności.*

## Efekty pracy twórczej ucznia – wytwory prac uczniów

### I. Prezentacje multimedialne

1. Motyw ogrodu w literaturze i malarstwie.
2. Skarby lasu motywem dla poetów i malarzy.
3. Cud świata roślinnego i zwierzęcego widziany oczami poety i malarza.
4. Konie i ptaki w literaturze i sztuce.
5. Wybrane utwory literackie, w których występuje motyw przyrody.

### II. Artykuły, referaty

1. Kwiaty w literaturze Młodej Polski.
2. Przyroda jako tło wydarzeń w epoce romantyzmu.
3. Przyroda w utworach Adama Mickiewicza.
4. Motyw przyrody w utworach Reja i Kochanowskiego.
5. Idea ochrony przyrody w poezji polskiej.
6. Krajobraz tatrzański w utworach Jana Kasprowicza.
7. Kazimierz Przerwa–Tetmajer - poeta zafascynowany polskimi górami i ich przyrodą.

### III. Notatki na temat przyrody

1. Przyroda i jej znaczenie dla człowieka w literaturze polskiej:
  - średniowiecza i renesansu,
  - baroku i oświecenia,
  - pozytywizmu i romantyzmu,
  - Młodej Polski i dwudziestolecia międzywojennego,
  - drugiej wojny światowej i współczesnej,

## Efekty pracy twórczej ucznia – wytwory prac uczniów

IV. Przygotuj jedną z wymienionych form wypowiedzi pisemnej: streszczenie, rozprawka, opis, charakterystyka, interpretacje utworów literackich, esej, rozprawka do niżej podanych tematów

1. Przyroda poezją i prozą pisana.
2. Zmienność barw i kształtów przyrody w literaturze na przykładzie wybranej epoki.
3. Kwiaty są poezją.
4. Lato i jesień słowem malowane.
5. Przyroda, jako siedlisko tajemnych sił w literaturze średniowiecza.
6. Ogrody, jako miejsce szczęścia w literaturze baroku.
7. Przyroda w wybranych balladach, jej funkcja i rola.
8. Baśnie o przyrodzie.
9. Romantyczna wizja przyrody w utworach poetów.

V. Albumy, plansza

1. Pisarze i poeci będący miłośnikami przyrody.
2. Wiersze zakochanych w przyrodzie.
3. Obrazy malarzy inspirowane skarbami przyrody.

VI. Wiersze - do wybranych motywów z niżej podanych

- |  |   |
|--|---|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wiosna na łące.</li> <li>2. Zima w lesie.</li> <li>3. Lato nad morzem.</li> <li>4. Jesień w sadzie.</li> </ol> | <ol style="list-style-type: none"> <li>5. Kwiaty mrozu.</li> <li>6. Wakacje w górach.</li> <li>7. Ptaki w moim ogrodzie.</li> </ol> |
|--|---|

VII. Sprawozdania

1. Sprawozdanie z zajęć terenowych „Ścieżka dydaktyczna w Gminie Wilczyn”.
2. Sprawozdanie z wycieczki do zoo.

Efekty pracy twórczej ucznia – wytwory prac uczniów
VIII. Obraz malarski, plastyczny, rysunek
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Obraz malarski „Ptaki lasu”.</li> <li>2. Rysunek „Moje skarby lasu”.</li> <li>3. Prace z drewna lub innych skarbów lasu.</li> <li>4. Praca plastyczna „Zwierzęta lasu”.</li> <li>5. Obraz malarski „Koszyk z grzybami”.</li> <li>6. Obraz malarski „Ryby w jeziorze”.</li> </ol>
IX. Prace różne
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Układanka „Zwierzęta i zwierzęta leśne namalowane przez malarzy”</li> <li>2. Układanka „Ptaki wodne i ryby opisane przez pisarzy” (komputerowo).</li> <li>3. Wirtualny spacer po lesie lub nad jeziorami z ciekawą poezją.</li> <li>4. Krzyżówka „Ekosystem” (komputerowo).</li> <li>5. Skarby lasu w rzeźbie.</li> <li>6. Rebus „Organizmy żywe w powietrzu, w ziemi, na lądzie i w wodzie”.</li> </ol>
<p><i>Tutor, tworząc indywidualny plan rozwoju aktywności twórczej ucznia, dokonuje wyboru poszczególnych efektów pracy twórczej ucznia, dostosowując je do uzdolnień, zainteresowań ucznia i jego oczekiwań oraz uwzględnia wykaz nabytych umiejętności.</i></p>

### Uwaga!

*Program realizowany jest przez pięciu uczniów, w ten sposób, że dla każdego ucznia dobiera się odpowiednie zakresy wiedzy i umiejętności, które będzie realizował. Tutor tworzy indywidualne plany rozwoju twórczego dla każdego z nich w obszarze uzdolnień charakteryzujących każdego z nich.*

*Uczniowie uczestniczą w doborze zagadnień i efektów wskazujących na ich twórczy rozwój. Każdy uczeń w swoim indywidualnym planie nie realizuje pełnej ścieżki. Na wniosek ucznia tutor może rozszerzyć niektóre z zagadnień i efektów zaplanowanych w programie i ujętych w planie.*

*Wszystkie zaplanowane zagadnienia i efekty mieszczą się w obszarze uzdolnień humanistyczno - przyrodniczo- techniczno – informatycznych lub humanistyczno - przyrodniczo – informatyczno - artystycznych.*

## **VI. REALIZACJA PROGRAMU ŚCIEŻKI**

### **A. Tutoring**

Interdyscyplinarne postrzeganie świata przyrody zawarte w realizowanych innowacyjnych programach nauczania, opracowanych na potrzeby projektu, przyczynia się do ujawniania wielu talentów uczniów gimnazjum i prowadzi do rozwoju ich aktywności twórczej. Innowacje w programach nauczania wymuszają inne podejście do form i metod nauczania. W naszym projekcie „Twórcza szkoła dla twórczego ucznia” sięgamy do nowych form nauczania, innowacyjnych w naszym środowisku, opartych na metodzie tutoring. Pozwala ona na ujawnianie potencjału intelektualnego ucznia i rozwijanie jego twórczych możliwości. Zaproponowany program ścieżki rozwoju aktywności twórczej pt. „Przyroda natchnieniem dla poetów, pisarzy, malarzy i rzeźbiarzy”, realizowany metodą tutoring, to otwarte okno dla ucznia twórczego, zdolnego, zainteresowanego opisem świata przyrody. Realizacja programu tej ścieżki dostosowana do indywidualnych uzdolnień ucznia przy wsparciu tutora, pozwoli mu tworzyć rzeczy nowe, w oparciu o własne spostrzeżenia, badania, a także patrzeć na świat przyrody w sposób całościowy przez pryzmat wielu dziedzin nauki. Zaproponowany tutoring, to jedna z form zindywidualizowanego nauczania wspierająca twórczość ucznia, jego talent, uzdolnienia i zainteresowania.

Tutoring przyczyni się do podniesienia poziomu i jakości nauczania, do rozwijania myślenia twórczego i stworzenia klimatu dla odkrywania uczniowskich pasji i mocnych stron.



## B. Zadania tutora

Tutor – realizuje ww. ścieżkę rozwoju aktywności twórczej ucznia zdolnego i twórczego

- ustala listę uczniów, którzy będą realizować ww. ścieżkę, zgodnie kryteriami określonymi w formach naboru w liczbie pięciu osób w terminie dwóch okresów szkolnych,
- tworzy indywidualny plan rozwoju twórczego dla każdego ucznia w oparciu o program ścieżki, dostosowany do jego uzdolnień, zainteresowań i potrzeb rozwoju twórczego w wybranych przez niego obszarach uzdolnień i wybranych dziedzinach nauk,
- **sprawując indywidualną opiekę nad przyszłym twórcą, steruje jego rozwojem, doradza i wspiera w realizacji działań twórczych objętych indywidualnym planem rozwoju aktywności twórczej,**
- przygotowuje tutoriale - do kącika tutora na platformę e-learningową,
- koordynuje samokształceniem ucznia,
- prowadzi metodą tutoring z uczniem zdolnym zajęcia indywidualne i zajęcia zbiorowe (w grupach 5 osobowych),
- uczestniczy w konsultacjach merytoryczno – metodycznych z doradcą metodycznym, konsultantem ds. integracji międzyprzedmiotowej i specjalistami różnych dziedzin nauki i tutorami pracującymi w projekcie wg potrzeb realizowanych ww. planów,
- współpracuje z:
  - nauczycielami szkoły realizującymi utworzone innowacyjne programy nauczania,
  - nauczycielami szkoły uczącymi języka polskiego,
  - prowadzącymi interdyscyplinarne projekty edukacyjne w projekcie,

- z organizatorami zajęć pozaszkolnych w projekcie,
  - specjalistami z różnych dziedzin nauki,
  - z dyrektorami szkół, z wychowawcami klas biorących udział w projekcie,
  - z koordynatorem ds. zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, koordynatorem międzyszkolnym,
- analizuje i diagnozuje osiągnięcia ucznia,
  - promuje osiągnięcia i wytwory pracy twórczej ucznia,
  - komunikuje z uczniami zadania realizowane w ramach indywidualnej ścieżki poprzez platformę.

## **Tutor:**

*z zaplanowanych godzin na realizację ww. ścieżki powinien :*

- *50% godzin przeznaczyć na konsultacje indywidualne,*
- *10 % godzin prowadzić w formie konsultacji zbiorowych,*
- *10% godzin prowadzić w formie zajęć plenerowych i/lub w formie zajęć praktycznych*
- *20% godzin przeznaczyć na konsultacje e-learningowe*
- *10 % godzin przeznaczyć na przygotowanie tutoriali.*

## **C. Obszar uzdolnień uczniów**

Tutor może dla każdego ucznia w obszarze ww. uzdolnień wybrać ich zakres, np.

humanistyczno –techniczno – informatyczno - przyrodniczy  
humanistyczno - przyrodniczo –informatyczno - artystyczny

## **D. Formy stymulowania rozwoju**

- **podczas lekcji**
  - ciekawe tematycznie referaty przygotowane na potrzeby lekcji,



- dodatkowe zadania o podwyższonym stopniu trudności i nietypowych sytuacjach problemowych,
- **na zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych, takich jak:**
  - koła międzyprzedmiotowe, warsztaty twórcze,
  - interdyscyplinarne projekty edukacyjne,
  - sobotnie dni nauki, pikniki naukowe, wycieczki,
- **zajęcia z tutorem**
  - samokształcenie (self – learning),
  - blended learning,
  - zajęcia plenerowe, terenowe,
  - zajęcia praktyczne – eksperymenty, obserwacje, doświadczenia,
  - konsultacje z wykorzystaniem możliwości komunikowania poprzez platformę,
  - konsultacje zbiorowe i indywidualne bezpośrednio prowadzone z uczniem,
- **tutoriale**
- **forum przyrodnicze**

## **E. Indywidualny plan rozwoju aktywności twórczej ucznia**

Tutor w oparciu o kwestionariusze ankietowe, opinie nauczycieli, arkusz zgłoszeniowy ucznia i jego oczekiwania tworzy indywidualny plan rozwoju jego aktywności twórczej pod tym samym tytułem, co nazwa ścieżki wg. własnego wzoru.

Plan powinien zawierać, takie elementy, jak: tytuł ścieżki, obszar uzdolnień ucznia, wybrane do realizacji obszary wiedzy, cele kształcenia, zadania do realizacji z terminem wykonania i formami realizacji, tematykę spotkań indywidualnych, zbiorowych, zestawy problemowych eksperymentów lub/i obserwacji, propozycje tutoriali, formy kontaktu z uczniem, sposoby komunikowania wyników działań ucznia, efekty końcowe w formie różnych wytworów ucznia ze zrealizowanych zadań i działań praktycznych, wykaz osiągnięć założonych w programie, sposoby promowania efektów ucznia, środki dydaktyczne wykorzystane przez ucznia i tutora.

Plan powinien zawierać tylko wybrane dla każdego ucznia obszary wiedzy, które są zgodne z jego zdolnościami i ukierunkowane na jego twórczy rozwój, a także wskazują na interdyscyplinarne postrzeganie przez niego świata przyrody.

Wsparciem dla tutora będzie doradca metodyczny.

## F. Formy prezentowania wytworów, efektów i osiągnięć ucznia

- wizualizacja poprzez telebim – raz w miesiącu
- z wykorzystaniem platformy , tj. utworzenie na platformie
  - vademecum literackiego
  - portfolio ucznia
  - vademecum tutora - tutoriale
- sobotnie dni nauki – przygotowane pokazy wytworów, udział w dyskusjach
- strona internetowa projektu – promowanie najciekawszych efektów pracy ucznia.

## G. Formy naboru uczestników realizujących program ścieżki

Lp.	Formy rozpoznawania uzdolnień i zainteresowań ucznia	Narzędzia
1	Obserwacja: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ nauczycieli przedmiotów przyrodniczych</li> <li>▪ wychowawców klas.</li> </ul>	Informacja z wykazem uczniów uzdolnionych w określonych obszarach uzdolnień – na podstawie ich obserwacji oraz dokumentacji szkolnej ucznia.
2	Analiza dokumentacji z postępów ucznia przeprowadzona przez wychowawcę.	
3	Dokumenty potwierdzające dotychczasowe osiągnięcia ucznia.	Dyplomy, pochwały, podziękowania, listy pochwalne itp.
4	Ankietowanie.	Kwestionariusze: dla nauczyciela, dla ucznia.
5	Zgłoszenie ucznia.	Arkusze zgłoszeniowy.



Wilczyn, dnia .....

## KWESTIONARIUSZ DLA UCZNIĄ

### *Zdolni twórczo i do aktywnego działania*

Imię i nazwisko .....

Szkoła.....

Klasa ..... Płeć (zaznacz właściwą odpowiedź znakiem x)    K    M

Niniejszy kwestionariusz, który masz przed sobą, zawiera 50 twierdzeń dotyczących różnych zainteresowań i uzdolnień i został stworzony na potrzeby projektu współfinansowanego z Unii Europejskiej pt. "Twórcza szkoła dla twórczego ucznia". Wszystkie uzyskane informacje będą wykorzystane wyłącznie na potrzeby wewnętrznej analizy potrzeb niezbędnych do realizacji ww. interdyscyplinarnych ścieżek.

Przeczytaj każde zdanie uważnie i odpowiedz szczerze na pytanie. Wstaw znak „x” w odpowiednie pola, które Ciebie dotyczy i charakteryzuje.

Nr	obszar	Jak bardzo to pytanie mnie dotyczy i charakteryzuje?	tak	Raczej tak	Nie
1.	Przyroda	Lubię uczyć się o świecie przyrody			
2.		Nauki przyrodnicze inspirują mnie do ich poznania			
3.		Lubię obserwować otaczający świat przyrody			
4.		Lubię zajęcia w terenie			
5.	Geografia biologia	Lubię biologię i geografę			
6.		Interesują mnie nowe dziedziny nauki np. biotechnologia, biochemia			
7.		Lubię przyglądać się drzewom, kwiatom i je poznawać			
8.		Z biologii i geografii mam ocenę, co najmniej dobra			
9.	Matematyka	Lubię rozwiązywać zadania z matematyki			
10.		Zadania problemowe z matematyki nie sprawiają mi kłopotów			
11.		Chętnie uczestniczę w dodatkowych zajęciach z matematyki			
12.		Z matematyki mam ocenę, co najmniej dobra			
13.	Fizyka i chemia	Z fizyki i chemii mam ocenę, co najmniej dobrą			
14.		Najbardziej lubię uczyć się przedmiotów ścisłych, jak fizyka i matematyka			
15.		Lubię przeprowadzać i obserwować różne doświadczenia			
16.		Chętnie uczestniczę w zajęciach z fizyki i chemii			
17.	zawodowe	Chciałbym/chciałabym pracować jako elektryk lub mechanik			
18.		Interesuje mnie energetyka			
19.		Lubię majsterkować lub naprawiać różne urządzenia			
20.		W szkole lubię zajęcia praktyczne			
21.		Interesuje mnie, jak działają różne urządzenia			



Nr	obszar	Jak bardzo to pytanie mnie dotyczy i charakteryzuje?	tak	Raczej tak	Nie
22.	Informatyka	Interesuje mnie informatyka			
23.		Lubię tworzyć prezentacje komputerowe			
24.		W przyszłości chciałabym/ chciałabym zajmować się grafiką komputerową			
25.		Chętnie uczestniczę w zajęciach pozalekcyjnych z informatyki			
26.	Artystyczne	Interesują mnie wystawy rzeźb, malarstwa, fotografii			
27.		Lubię malować			
28.		Lubię rzeźbić			
29.		Lubię zadania wymagające zdolności manualnych			
30.		Interesuje mnie fotografowanie			
31.	Humani- styczne	Lubię pisać wiersze			
32.		Lubię czytać literaturę naukową o świecie przyrody			
33.		Z nauk humanistycznych mam ocenę, co najmniej dobrą			
34.		Lubię pisać opowiadania, sprawozdania			
35.	O mnie	Chętnie korzystam z wsparcia nauczycieli			
36.		Nie mam kłopotów w nauce			
37.		Lubię uczyć się samodzielnie			
38.		Jestem tolerancyjny dla innych			
39.	Innowacyjne	W szkole chciałbym/chciałabym rozwijać swoje uzdolnienia			
40.		W szkole chętnie biorę udział w organizowaniu różnych imprez i uroczystości			
41.		Praca naukowca byłaby dla mnie bardzo atrakcyjna			
42.		Chętnie biorę udział w olimpiadach, konkursach przedmiotowych			
43.		Interesują mnie odkrycia naukowe i wynalazki			
44.		Chciałabym/chciałbym tworzyć w szkole rzeczy oryginalne			
45.		Interesuje mnie praca badacza			
46.		Jestem otwarty/otwarta na zmiany w moich zainteresowaniach			
47.	Tajemnice świata	Chciałabym/Chciałbym zajmować się odkrywaniem zjawisk			
48.		Moje zainteresowania dotyczą tajemnic świata przyrody			
49.		Oglądam w telewizji filmy naukowe o zjawiskach nieznanymi			
50.		Sprawia mi przyjemność rozmowa o świecie mało znanym			

Proszę, sprawdź czy odpowiedziałas/odpowiedziałeś na wszystkie pytania. Następnie przeczytaj pytania w poniższej tabeli i zaznacz właściwą według Ciebie odpowiedź.

l.p.	W której z niżej wymienionych dziedzin nauk chciałbyś/ chciałabyś rozwijać swoje uzdolnienia, zainteresowania?								
1.	Biologia	tak	nie	Plastyka	tak	nie	Matematyka	tak	nie
2.	Geografia	tak	nie	Technika	tak	nie	Przedsiębiorczość	tak	nie
3.	Fizyka	tak	nie	Muzyka	tak	nie	Elektrotechnika	tak	nie
4.	Chemia	tak	nie	J. polski	tak	nie	Mechanika	tak	nie

**Dziękuję**

Wilczyn, dnia .....

**KWESTIONARIUSZ DLA NAUCZYCIELA**  
**INTERDYSCYPLINARNE ŚCIEŻKI ROZWOJU AKTYWNOŚCI TWÓRCZEJ**  
*„Zdolni twórczo i do aktywnego działania” w Gimnazjum w Wilczynie*

Niniejszy kwestionariusz został stworzony na potrzeby projektu współfinansowanego z Unii Europejskiej pt. ”Twórcza szkoła dla twórczego ucznia”. Wszystkie uzyskane informacje będą wykorzystane wyłącznie na potrzeby wewnętrznej analizy potrzeb niezbędnych do realizacji ww. interdyscyplinarnych ścieżek. Proszę wstawić znak „x” w odpowiednie pola, które stanowią odpowiedź.

Nazwisko i imię ucznia/uczennicy..... Klasa .....

Nazwisko i imię nauczyciela/nauczycielki .....

Nr	obszar	Umiejętności ucznia związane z zainteresowaniem i uzdolnieniami	Niskie	Przeciętne	Wysokie	Bardzo wysokie
51.	Czytanie	Czyta ze zrozumieniem				
		Zakres zainteresowań czytelniczych				
52.	Liczenie	Poprawnie wykonuje obliczenia matematyczne				
53.	Pisanie	Pisze poprawnie stylistycznie i ortograficznie				
54.	Zdolności manualne	Wykonywanie, budowanie naprawa różnych urządzeń				
		Wytrwałość, koncentracja i cierpliwość w wykonywaniu zadania				
55.	Zdolności naukowe	Rozumie i wyjaśnia prawa rządzące światem,				
		Tempo procesów myślowych, wyobraźnia, pamięć				
56.	Zdolności literackie	Wyraża swoje idee i uczucia pisemnie				
57.	Zdolności artystyczne	Prawidłowo rysuje, maluje, tworzy arcydzieło				
		Wysuwanie oryginalnych propozycji i sugestii				
58.	Myślenie ścisłe	Rozumienie praw nauk ścisłych, np. fizyka, chemia,				
		Dostrzeganie i rozwiązywanie problemów, wnioskowanie				

Podpis nauczyciela .....



## VII. *LITERATURA DLA UCZNI*

1. Hohensee-Ciszewska Helena: ABC twórców plastyki: sztuka europejska. Warszawa: WSiP, 1992.
2. Kępiński Zdzisław: Impresjonizm. Wyd. 3. Warszawa: Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1982.
3. Kubaszewska Hanna: Realizm XIX wieku. Impresjonizm. W: Dzieje sztuki powszechnej. Pod red. Bożeny Kowalskiej. Warszawa: WSiP, 1986.
4. Kolbuszewska E., Romantyczne przeżywanie przyrody: znaczenia, wartości i style zachowań, Agencja Wydawnicza a Linea, Wrocław 2007.
5. Literatura i przyroda: antologia ekologiczna, [wstęp:] J. Kolbuszewski, Książnica, Katowice 2000.
6. Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny, t. 1-2, Warszawa 1984.
7. Nosowska D., Słownik motywów literackich, Wydawnictwo Szkolne PWN, 2013.
8. Przybylski R., Ogrody romantyków, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1978.
9. Współczesny słownik języka polskiego, [pod red.:] Bogusława Dunaja, Langenscheidt, Warszawa 2007.
10. Literatura i przyroda: antologia ekologiczna, [wstęp:] J. Kolbuszewski, Książnica, Katowice 2000.
12. Lurker Manfred, Przesłanie symboli w mitach, kulturach i religiach, Wydawnictwo Znak, Kraków 1994.
13. Miazgowski Bronisław, Morze w literaturze polskiej, Wydawnictwo Morskie, Gdynia 1964.
14. Olinkiewicz E., Radzymińska K., Styś H., Słownik Encyklopedyczny - Język polski, Wydawnictwo Europa, 1999.

## **VIII. EWALUACJA**

Ewaluacja prowadzona będzie w dwóch kierunkach:

- I. Dotyczy zajęć z tutorem i osiągnięć ucznia twórczego. Przedmiotem ewaluacji będzie:
  - na bieżąco przez tutorów (ewaluacja kształtująca), w celu zebrania informacji o warunkach, przebiegu i wynikach działań związanych z realizacją przez ucznia indywidualnego programu ścieżki rozwoju aktywności twórczej ucznia.  
Metody badań: rundka, dyskusja, refleksja, itp.
  - po każdym zrealizowanym okresie szkolnym przez tutorów (ewaluacja sumująca) w celu określenia wartości działań i osiągnięć związanych z twórczością ucznia.  
Metody badań: ocena efektów pracy ucznia (wytwory ucznia) z badanego okresu.
  - na zakończenie realizacji ścieżki przez doradcę metodycznego, dotycząca analizy końcowych osiągnięć ucznia założonych w interdyscyplinarnych ścieżkach rozwoju aktywności twórczej ucznia realizowanych przy wsparciu tutora  
Metoda badań: ankieta
- II. Dotyczy programu ścieżki rozwoju aktywności twórczej ucznia. Przedmiotem ewaluacji będzie:
  - przydatność programu ścieżek rozwoju aktywności twórczej ucznia w tworzeniu planu indywidualnej ścieżki ww. z dostosowaniem jej do uzdolnień, zainteresowań i potrzeby rozwoju twórczego ucznia w wybranych przez niego obszarach uzdolnień i wybranych dziedzinach nauki.

**ANKIETA**  
*dla tutorów*  
**Interdyscyplinarna ścieżka rozwoju aktywności twórczej ucznia**  
*Pod hasłem „Zdolni twórczo i do aktywnego działania”*

Tytuł programu ścieżki .....

Szanowni Państwo!

Niniejsza ankieta stworzona została na potrzeby projektu współfinansowanego z Unii Europejskiej pt. ”Twórcza szkoła dla twórczego ucznia”. Ankieta jest anonimowa i dotyczy określenia przydatności programu ww. ścieżek do realizacji celu projektu. Wszystkie uzyskane informacje będą wykorzystane wyłącznie na potrzeby wewnętrznej analizy programu ww. interdyscyplinarnej ścieżki. Proszę wstawić znak „x” w odpowiednie pola.

Nr	Zakres tematyczny Program ścieżki	Odpowiedź	
		Tak	Nie
1	wpisuje się w założenia podstawy programowej kształcenia ogólnego		
2	jest rozszerzeniem wiedzy i umiejętności ucznia uzyskanej podczas realizacji innowacyjnych programów nauczania		
3.	zawiera zagadnienia programowe ujęte w sposób zapewniający interdyscyplinarność nauk		
4	dostosowano do różnych uzdolnień ucznia i możliwości ich rozwoju		
5	określa osiągnięcia ucznia w formie czynnościowej, szczególnie różnych form zajęć praktycznych		
6	opiera się na innowacyjnych formach i metodach nauczania		
7	przewiduje korzystanie z możliwości i zasobów technologii informacyjnej i medialnej		
8	zawiera propozycję form pracy aktywizujących ucznia do rozwoju twórczego		
9	wskazuje sposoby promowania twórczych wytworów ucznia powstałych w trakcie realizacji ścieżki		

Metryczka: Płeć:  kobieta  mężczyzna

**Dziękuję.**



## ANKIETA KOŃCOWA DLA UCZNIĄ

### Interdyscyplinarna ścieżka rozwoju aktywności twórczej ucznia *Pod hasłem „Zdolni twórczo i do aktywnego działania”*

Tytuł ścieżki .....

Droży uczniowie!

Niniejsza ankieta stworzona została na potrzeby projektu współfinansowanego z Unii Europejskiej pt. „Twórcza szkoła dla twórczego ucznia”. Ankieta jest anonimowa i dotyczy określenia poziomu realizacji założonych rezultatów ww. ścieżek w projekcie w ramach tutoringu. Wszystkie uzyskane informacje będą wykorzystane wyłącznie na potrzeby wewnętrznej analizy osiągnięć w zakresie założonych rezultatów ww. interdyscyplinarnych ścieżek. Proszę wstawić znak „x” w odpowiednie pola.

Proszę o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania uwzględniając zdobyte doświadczenia, wiedzę i umiejętności podczas realizacji ścieżki ww. ścieżki w ramach tutoringu w czasie realizacji całego projektu.

1. Czy forma prowadzonych zajęć z tutorem spełniła Twoje oczekiwania?

Tak                      raczej tak                      nie

2. Czy zakres wiedzy i umiejętności realizowanych w ramach ww. interdyscyplinarnej ścieżki był dostosowany do Twoich zainteresowań i możliwości?

Tak                      raczej tak                      nie

3. Czy według Ciebie zadania realizowane podczas tutoringu umożliwiły wzrost Twojej aktywności twórczej?

Tak                      raczej tak                      nie

4. Proszę ocenić poziom zadowolenia z prowadzonych zajęć (w skali 1-5)?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

5. Proszę ocenić przyrost umiejętności w zakresie wykorzystania zdobytej wiedzy polonistycznej i przyrodniczej w praktyce.

10%	30%	60%	80%	100%	inne
-----	-----	-----	-----	------	------

Metryczka:      Płeć:       kobieta       mężczyzna

**Dziękuję.**



## IX. LITERATURA DLA TUTORA

1. Gajos A. (2009) Jak rozpoznać dzieci szczególnie uzdolnione? „Naukowe zeszyty studenckie” nr 1, 2009
2. Gloton, Clero (1976) Twórcza aktywność dziecka. Warszawa, WSiP
3. Guilford J.P. (1978) Natura inteligencji człowieka. Warszawa, PWN
4. Hornowski B. (1986) Rozwój inteligencji i uzdolnień specjalnych. Warszawa, WSiP
5. Partyka M.(2000) Dzieci zdolne. Warszawa, CMPPP MEN
6. I. Brzezińska, L. Racielska, Tutoring, jako czynnik rozwoju ucznia i nauczyciela, (w:) Tutoring w szkole. Między teorią a praktyką zmiany edukacji, P. Czekierda, M. Budzyńska, J. Traczyński, Z. Zalewski, A. Zambrzuska, Wrocław 2009, I. Brzezińska, L. Racielska, Tutoring jako czynnik rozwoju ucznia i nauczyciela, (w:) Tutoring w szkole. Między teorią a praktyką zmiany edukacji, P. Czekierda, M. Budzyńska, J. Traczyński, Z. Zalewski, A. Zambrzuska, Wrocław 2009,
1. Pietrasiński Z. (1969) Myślenie twórcze. Warszawa, Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych
2. Popek S. (1988) Zdolności i uzdolnienia twórcze- podstawy teoretyczne( w): red. Popek S. Aktywność twórcza dzieci i młodzieży, Warszawa, WSiP
3. Popek S.(1996) Zdolności i uzdolnienia –ujęcie systemowe problemu (w): red. Popek S. (1996) Zdolności i uzdolnienia jako osobowościowe właściwości człowieka. Lublin, wyd. UMCS
4. R.Gloton, C.Clero: Twórcza aktywność dziecka. Warszawa 1985, WSiP.
5. Z. Halska: Psychologiczne aspekty twórczego działania, „Wychowanie Przedszkolu” 1992 r. nr 4.
6. E. Hurlock: Rozwój dziecka. Warszawa 1985, PWN.
7. Z.Pietrasiński: Myślenie twórcze. Warszawa 1969, PZWS.
8. Bennewicz Maciej, Coaching, czyli restauracja osobowości, Gruner+Jahr Polska, Warszawa 2008.
9. Brophy Jere, Motywowanie uczniów do nauki, PWN, Warszawa 2002
10. Coaching i mentoring: jak rozwijać największe talenty i osiągać lepsze wyniki, MT Biznes, Warszawa 2006.

11. Glasser William, Każdy uczeń może osiągnąć sukces, Pracownia Alternatywnego Wy-  
chowania, Łódź 2005.
12. Nęcka Edward, Trening twórczości, GWP, Gdańsk 2008.
13. Nisbett Richard, Inteligencja, Smak Słowa, Sopot 2010.
14. Odnaleźć siebie. Wrocławska Szkoła Tutoringu, publikacja projektowa, Towarzystwo  
Edukacji Otwartej, Wrocław, czerwiec 2008
15. Sajdera Jolanta, Nauczanie nieformalne: tutoring, jako jedna z form strategii edukacyjnej  
nauczyciela, w: „Nowa Szkoła”, nr 4, 2005,
16. Wood David, Społeczne interakcje jako tutoring, w: Dziecko wśród rówieśników i do-  
rosłych, red. Anna Brzezińska, Grzegorz Lutomski, Błażej Smykowski, Zysk i S-ka, Po-  
znań 1995.
17. Zimmerman Barry J., Sebastian Bonner, Robert Kovach, Poczucie własnej skuteczności  
ucznia, GWP, Gdańsk 2005.
18. Elżbieta Nerwińska, Tutoring w szkole jako ważna praktyka zmiany edukacyjnej, Meri-  
tum.- 2010
19. Zbigniew Pełczyński, Tutoring wart zachodu. Z doświadczeń tutora oksfordzkiego; [w:]  
Tutoring. W poszukiwaniu metody kształcenia liderów, Warszawa 2007.
20. red. J. Łaszczyk, M. Jabłonowska, Zdolności i twórczość jako perspektywa współczesnej  
edukacji, Universitas Rediviva, Warszawa 2009.



**Projekt „Twórcza szkoła dla twórczego ucznia”**  
współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki



**KAPITAŁ LUDZKI**  
CZŁOWIEK - NAJLEPSZA INICJATYWA

**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY

